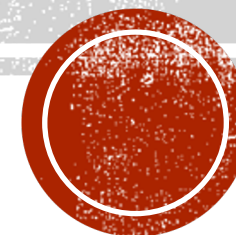

ทฤษฎีการสื่อสาร

Communication Theory

บรรยายโดย พศ.ดร.สมศักดิ์ คล้ายสังข์

***ใช้สำหรับการเรียนการสอนเฉพาะภายในมหาวิทยาลัยเท่านั้น ไม่เผยแพร่

ประเด็นศึกษา

- นิยามของทฤษฎี
- องค์ประกอบสำคัญของทฤษฎี
- ประเภทของทฤษฎีสื่อสารมวลชน
 - ทฤษฎีกระแสหลัก
 - 1) S – R Theory
 - 2) Learning Theory
 - 3) Symbolic interaction Theory
 - 4) Social Exchange Theory

นิยามของทฤษฎี

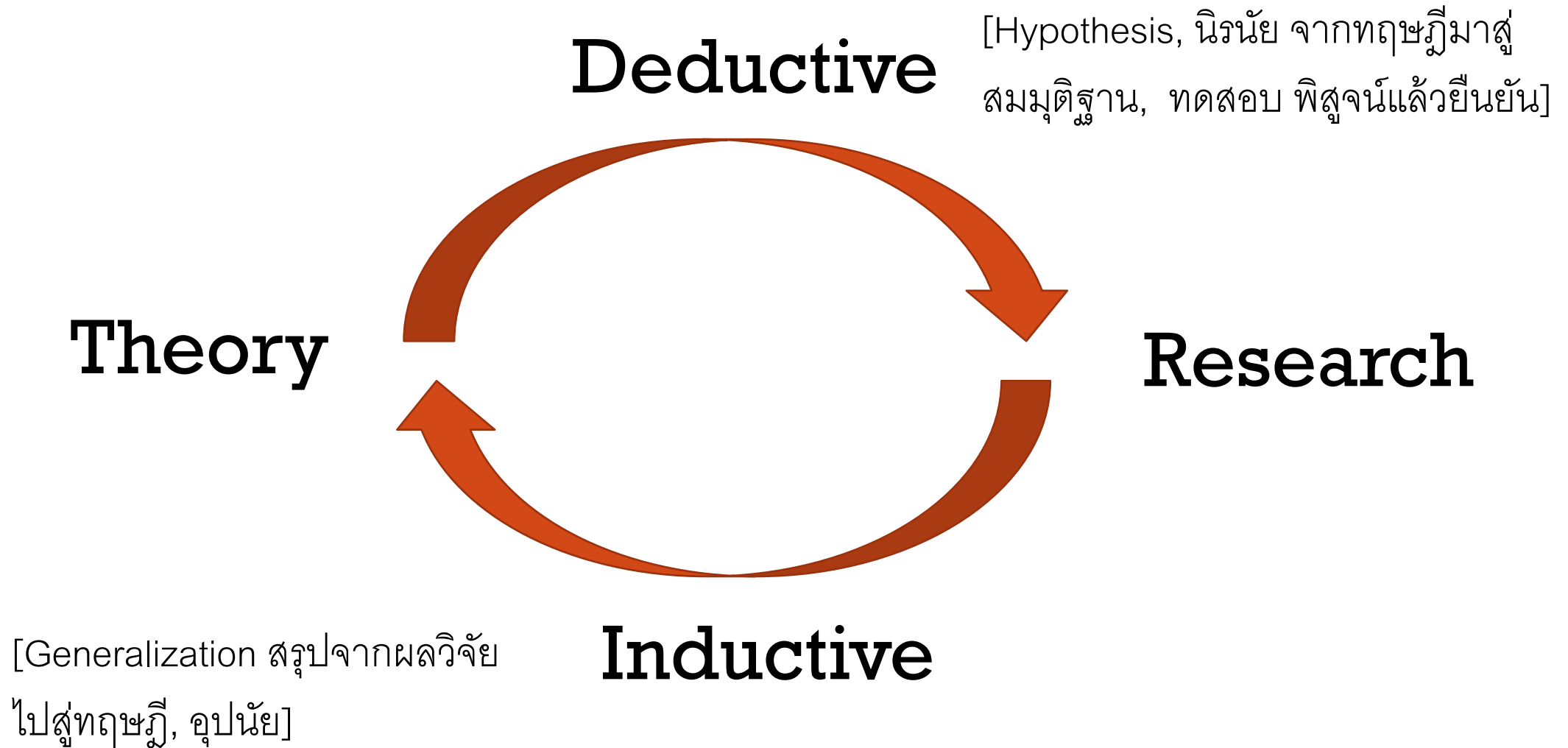
“A theory is a set of interrelated constructs (concept), definitions and propositions that present a systematic view of phenomena by specifying relations among variables, with the purpose of explaining and predicting the phenomena.”

ทฤษฎี (Theory) คือ ชุดของแนวคิด นิยาม และสมมุติฐาน หรือข้อเสนอซึ่งนำเสนอภาพของปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ โดยการกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ พร้อมทั้งวัตถุประสงค์ เพื่อการอธิบายและทำนายปรากฏการณ์นั้น ๆ

- กลุ่มของนิยามที่ทำหน้าที่อธิบายและชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทำนายปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นระบบเชื่อมโยง ต่อเนื่องและมีความหมายซึ่งอาจเกิดจากการ **Inductive** [Generalization, อุปนัย จากผลวิจัยมาทฤษฎี]

The Theory – Research Link

ทฤษฎี ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

- ❖ แนวความคิด (concept / construct)
- ❖ ข้อเสนอหรือสมมติฐาน (proposition / hypothesis / theoretical statement)
- ❖ นิยามของแนวคิด (definition of the concept)
 - นิยามเชิงทฤษฎี (conceptual definition)
 - นิยามเชิงปฏิบัติ (operational definition)
- ❖ นิยามของสมมติฐาน หรือ เรียกว่า ความเชื่อม (Linkage of the hypothesis)

ทฤษฎี มี 2 หน้าที่ย คือ **การอธิบาย** เหตุการณ์/ปรากฏการณ์ทางสังคม

ทำนาย คาดการณ์ เหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น

- บรรยายและแยกประเภท (description and classification)
- วิเคราะห์ (analysis)
- ความหมายและการวัด (meaning and measurement)
- เหตุผลและการทดสอบ (plausibility and testability)
- กำจัดความซ้ำซ้อน (elimination of tautology)
- กำจัดความไม่คงที่ (elimination of inconsistency)

ลักษณะสำคัญของทฤษฎี

1. ทฤษฎีประกอบด้วย**สมมติฐาน** แสดงความสัมพันธ์ของแนวคิดกับตัวแปร เมื่อมีตัวแปรหรือแนวคิด ย่อมจะมีค่านิยามมาด้วยเสมอ
2. ทฤษฎีสะท้อนให้เห็นถึงภาพ**ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ**ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้จากความสัมพันธ์เชื่อมโยงของตัวแปรหรือแนวคิด นั้น ๆ
3. ทฤษฎีทำหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ **อธิบายและทำนายปรากฏการณ์**ที่เกิดขึ้น **ตัวแปรหรือแนวคิด มีความสัมพันธ์กันได้อย่างไร** จึงสามารถอธิบายและทำนายจากตัวแปรหนึ่งไปสู่อีกตัวแปรหนึ่งได้

ทฤษฎีสื่อสารมวลชน แบ่งออกเป็น 4 ประเภท

Baran and Davis, Mass Communication Theory แบ่งทฤษฎีสื่อสารมวลชนออกเป็น 4 ประเภท

1. Post-Positivist Theory : Theory based on empirical observation guided by the scientific method.

- เป็นทฤษฎีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์บางแห่ง เรียกว่า ทฤษฎีวิทยาศาสตร์ (scientific theory) เช่น agenda setting theory เป็นทฤษฎีที่ได้ก็ต่อเมื่อมีข้อมูลเชิงประจักษ์ (empirical data) สามารถสัมผัสวัดได้ ทดลองได้ experimental, Survey ได้ การวิจัยมีความเป็นกลาง มีการควบคุมตัวแปรต้น มีความเป็น objective คือ ไม่นำตัวผู้วิจัยเข้าไปเกี่ยวข้อง

2. **Hermeneutic Theory** : The study of understanding, especially by interpreting action and text.

เป็นทฤษฎีที่มาจากศาสตร์ที่เป็นมนุษยศาสตร์ (humanity) ด้วยการตีความ(interpreting) เห็นได้ชัดก็พวก มานุษยวิทยา หรือการศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ (anthropology) วิธีวิจัยจะตรงข้ามกับสังคมศาสตร์ ไม่ได้เน้น การเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์ เช่น ถ้าต้องการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมชาวเผ่าแม้ว ก็ไปฝังตัวอยู่ด้วยแล้วเก็บข้อมูล hermeneutic theory หรือ ethnography

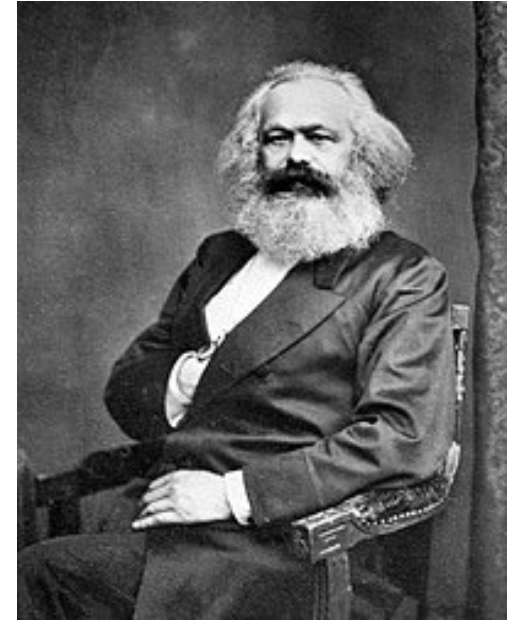
- ความจริงจะได้จากการสังเกตการณ์
- เป็นกลุ่มทฤษฎีที่นักวิจัยจะต้องใช้ value ค่านิยมส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

3. **Critical Theory** : Theory seeking emancipation and change in a dominant social order.

นิยมใช้ทางนิเทศศาสตร์ เช่น ทฤษฎีของ **คาร์ล มาร์ก (Karl Heinrich Marx)** ที่พูดถึงปัญหาสังคมที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งระหว่างชนชั้น ให้ความสำคัญกับปัจจัยการผลิต **กระบวนการผลิตซ้ำ (Reproduction)**

- **กลุ่มของ Critical Theory ใช้ Values มาก**

คาร์ล มาร์ก (Karl Heinrich Marx)

กลุ่มของทฤษฎีสื่อสาร

ทฤษฎีของมากซ์เกี่ยวกับสังคม เศรษฐศาสตร์และการเมือง ที่เรียกรวมว่า **ลัทธิมากซ์** ถือว่าสังคมมนุษย์พัฒนาผ่าน **การต่อสู้ระหว่างชนชั้น** ใน **ทุนนิยม** การต่อสู้ระหว่างชนชั้นแสดงออกมาในรูปการต่อสู้ระหว่างชนชั้นปกครองเรียกว่า **ชนชั้นกระฎุมพี** ซึ่งควบคุม **ปัจจัยการผลิต** และชนชั้นแรงงาน เรียกว่า **ชนชั้นกรรมาชีพ** นำปัจจัยการผลิตดังกล่าวไปใช้โดยขายกำลังแรงงานของพวกเขาเพื่อแลกกับ **ค่าจ้าง** มากซ์ใช้แนวเข้าสู่การศึกษาวិพากษ์ที่เรียก **วัสดุนิยมทางประวัติศาสตร์** ทำนายว่าทุนนิยมจะก่อเกิดความตึงเครียดภายในซึ่งจะนำไปสู่การทำลายตนเองเช่นเดียวกับระบบสังคมและเศรษฐกิจก่อนหน้านี้ และแทนที่ด้วยระบบใหม่ คือ **สังคมนิยม**

4. **Normative Theory** : Theory explaining how a media system should operate in order to conform to a set of ideal social values.

Normative Theory หรือ ทฤษฎีปทัสสถาน หมายถึง บรรทัดฐาน หรือ แบบแผนสำหรับยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ทฤษฎีกำหนดทิศทาง (Prescriptive Theories) กำหนดถึงสิ่งที่จะเป็นหรือปรากฏการณ์ที่จะอุบัติขึ้น

ยกกรณีตัวอย่าง **four theory the press** ของไซเบิร์ต จะตั้งคำถามว่า ในสังคมระบบสื่อสารมวลชนควรเป็นระบบอย่างไรในเชิง **อุดมการณ์ อำนาจนิยม เสรีนิยม คอมมิวนิสต์** ความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงานภาครัฐ

ระหว่าง **“สื่อมวลชน”** กับ **“สังคม”** นั้นมีสายใยสัมพันธ์อะไร ระหว่าง 2 สิ่งนี้ คำตอบที่ได้อาจจะมีความหมายซึ่งล้นแล้วแต่ **สะท้อนให้เห็นกรอบแนวคิด** เบื้องหลังคำตอบทั้งสิ้น เช่น

- สื่อมวลชนเป็น **“ผลผลิต”** ของสังคมเพราะฉะนั้น **“สังคมแบบไหนหนังสือพิมพ์ก็เป็นแบบนี้”**
- สื่อมวลชนเป็น **“ภาพสะท้อน”** ของสังคม ดังนั้น **“เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงเป็น เครื่องสะท้อน**

เสรีภาพของประชาชน”

- สื่อมวลชนเป็น **“สถาบันแห่งชาติ”** ที่จะต้องมีส่วนในการสร้างสรรค์ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสืบทอดวัฒนธรรมของชาติ

- สื่อมวลชนเป็น **“ผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ”** ดังนั้นสื่อมวลชนจะต้องไม่ลงข่าวที่ ทำลายความมั่นคงของชาติ

- สื่อมวลชนเป็น **“ผู้รับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าของผู้คนในสังคม”** ดังนั้น **รายการโทรทัศน์** เป็นอย่างไร **คนดูก็เป็นอย่างนั้น**

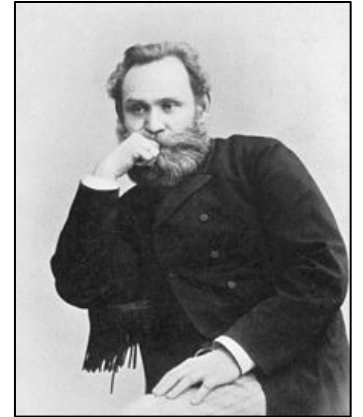

Difference Approaches

Social science (Physical science)	Humanities
Post-positivist or scientific or empirical theory (mainstream)	Hermeneutic and/or cultural analysis theory
Critical or conflict theory	
Normative theory	
<u>Research</u>	<u>Research</u>
Deductive	Inductive
Quantitative	Qualitative
Textual analysis	Ethnography
etc.	etc.

S – R Theory

Ivan Petrovich Pavlov

S-R Model

ขั้นตอนที่ 1 unconditioned stimuli : UCS (ก่อนวางเงื่อนไข)

ผงเนื้อ (UCS)

=>

น้ำลายไหล (unconditioned Respond : UR)

condition stimuli : CS

เสียงกระดิ่ง (CS)

=>

น้ำลายไม่ไหล

ขั้นตอนที่ 2

ผงเนื้อ (UCS) + เสียงกระดิ่ง (CS)

=>

น้ำลายไหล (UR) (ระหว่างวางเงื่อนไข)

ขั้นตอนที่ 3

เสียงกระดิ่ง (CS)

=>

น้ำลายไหล (UR) (หลังวางเงื่อนไข)

*** ข้อเสียคือ โอกาสที่คนกับสัตว์จะมีพฤติกรรมไม่เหมือนกันเป็นไปได้มาก และสิ่งเร้าไม่ได้ทำให้दनเปลี่ยน
พฤติกรรมเสมอไป ขึ้นอยู่กับความรู้และทัศนคติ ด้วย

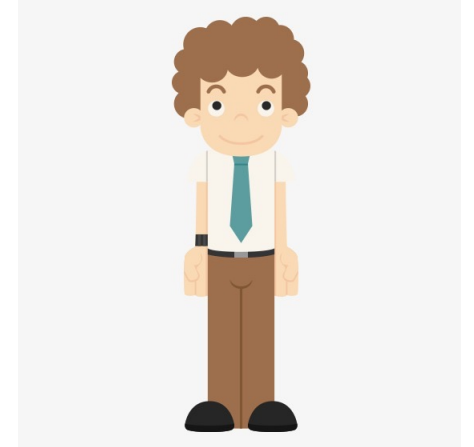

ตัวอย่างพฤติกรรมตามแนวทฤษฎี

ได้ยินเพลงชาติไทย

ยืนตรงทันที

กินแฮมเบอร์เกอร์ แมค
โดนัลด์ เป็นประจำ

เห็นโลโก้แล้ว
อยากกินทันที

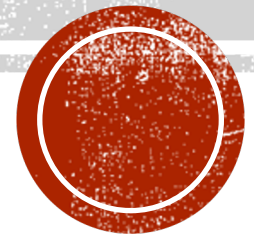

จุดอ่อนของทฤษฎี S – R Theory

1. ในการทดลองเป็นการทดลองกับสัตว์ในห้องทดลอง เมื่อเอาใช้อธิบายกับมนุษย์ อาจจะมีการตอบสนองที่ไม่เหมือนกันก็ได้
2. S – R Model เป็นการมุ่งให้สิ่งเร้า(Stimulus) ทำให้เกิดการตอบสนอง (Respond) โดยตรง ซึ่งไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป แต่สิ่งเร้าอาจทำให้เกิดทัศนคติที่ดี ความรู้ ความคิดเปลี่ยนแปลงไป แล้วจึงเกิดหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ตามมาทีหลัง เช่น การชมเชยรางวัลต่าง ๆ
3. ทฤษฎีทางนิเทศศาสตร์ที่ต่อต้าน S – R Theory คือ **Symbolic Interaction** ของ **George Herbert Mead**

Learning Theory

Operant Conditioning Theory

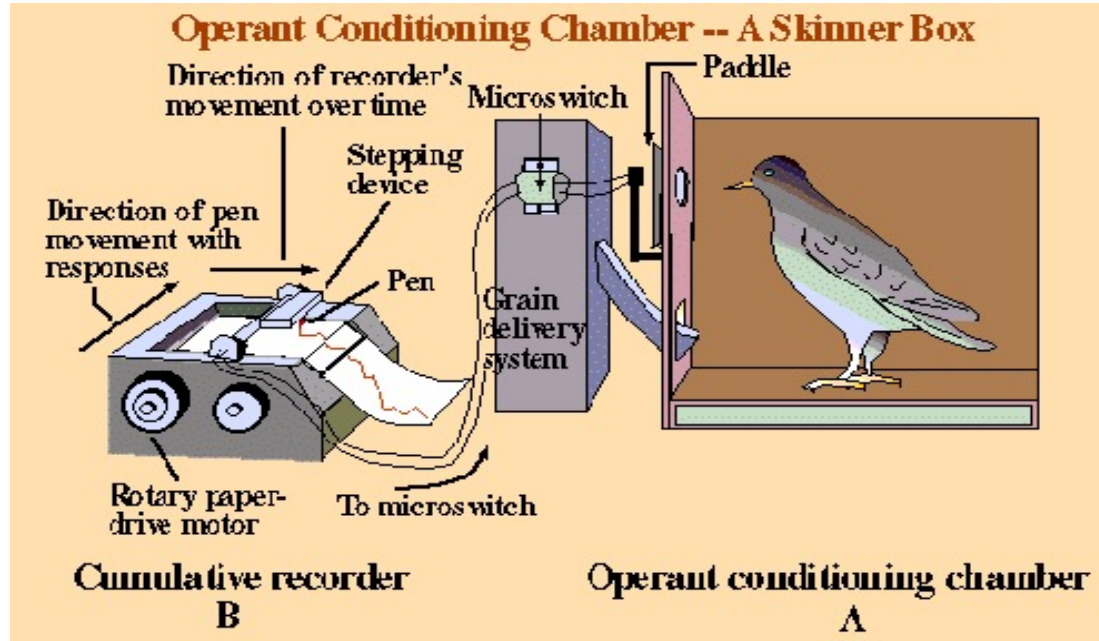
Burrhus Skinner นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน เป็นผู้คิด **ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning theory หรือ Instrumental Conditioning หรือ Type-R. Conditioning)** เขามีความคิดว่าทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกนั้น จำกัดอยู่กับพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนน้อยของมนุษย์ พฤติกรรมส่วนใหญ่แล้วมนุษย์จะเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเอง ไม่ใช่เกิดจากการจับคู่ระหว่างสิ่งเร้าใหม่กับสิ่งเร้าเก่าตามการอธิบายของ Pavlov Skinner ได้อธิบายคำว่า " พฤติกรรม "

การเสริมแรง (Reinforcement)

หมายถึง สิ่งเร้าใดที่ทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้วมีแนวโน้มจะเกิดขึ้นอีก มีความคงทนถาวร เช่น การกดคานและจิกแป้นสีของนกพิราบได้ถูกต้องต้องการทุกครั้งเมื่อหิวหรือต้องการ ในการทดลอง Skinner ตัวเสริมแรง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ตัวเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าใดเมื่อนำมาใช้แล้วทำให้อัตราการตอบสนองมากขึ้น เช่น คำชมเชย รางวัล อาหาร เป็นต้น
2. ตัวเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcement) หมายถึง สิ่งเร้าที่ทำให้พฤติกรรมทางลบลดลง

การศึกษาของ Skinner ได้สร้างกล่องขึ้นมา มีชื่อเรียกว่า Skinner Box กล่องนี้เป็นกล่องสี่เหลี่ยมมีคานหรือลิ้นบังคับให้อาหารตกลงมาในจาน เหนือคานจะมีหลอดไฟติดอยู่ เมื่อกดคานไฟจะสว่างและอาหารจะหล่นลงมา Skinner Box นำนกไปใส่ไว้ในกล่อง และโดยบังเอิญนกเคลื่อนไหวไปถูกคานอาหารก็หล่นลงมา อาหารที่นกได้นำไปสู่การกดคานซ้ำและการกดคานแล้วได้อาหาร

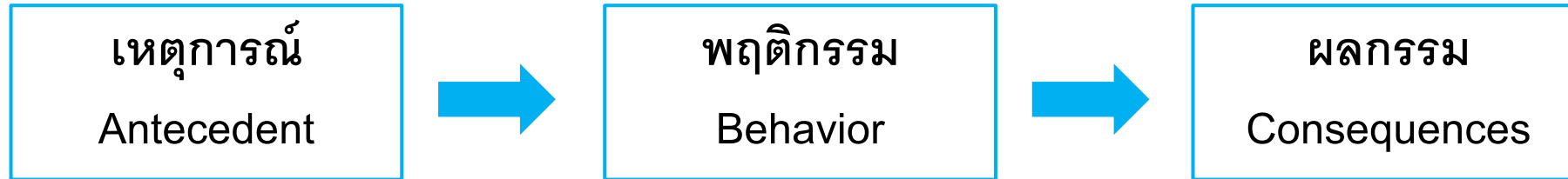

ตัวอย่างตารางการให้การเสริมแรง

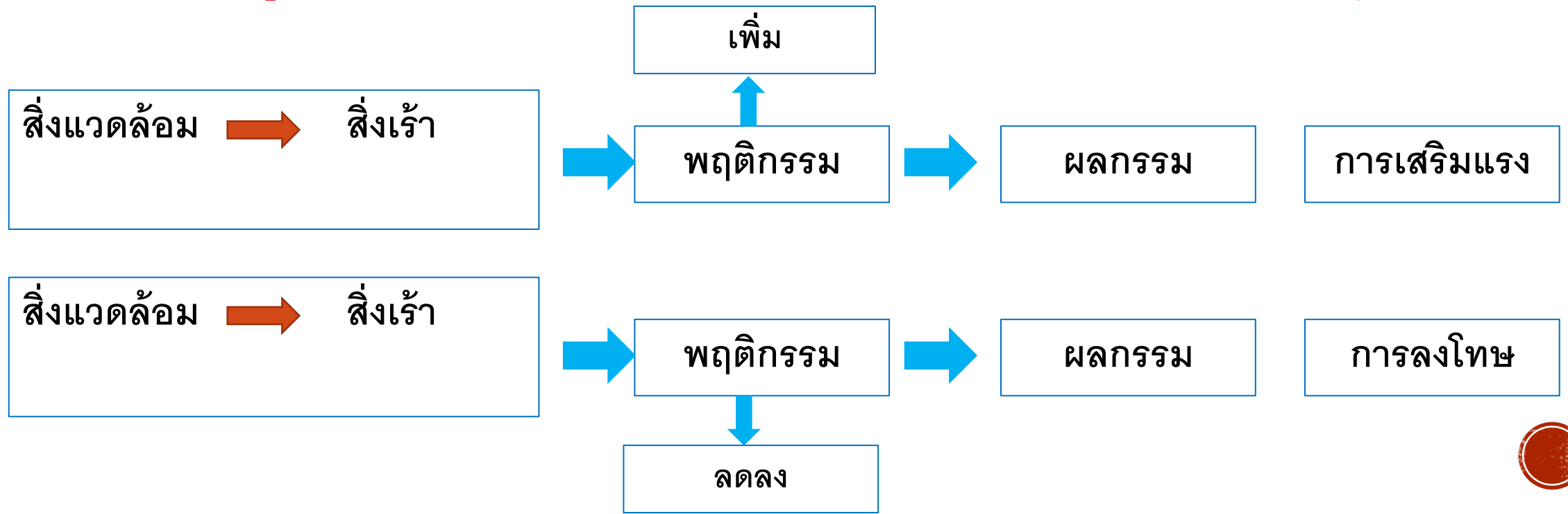
ตารางการเสริมแรง	ลักษณะ	ตัวอย่าง
การเสริมแรงทุกครั้ง (Continuous)	เป็นการเสริมแรงทุกครั้งที่แสดงพฤติกรรม	ทุกครั้งที่เปิดโทรทัศน์แล้วเห็นภาพ
การเสริมแรงความถี่เวลาที่แน่นอน (Fixed - Interval)	ให้การเสริมแรงตามเวลาที่กำหนด	ทุก ๆ สัปดาห์ผู้สอนจะทำการทดสอบ
การเสริมแรงตามความถี่เวลาที่ไมแน่นอน (Variable - Interval)	ให้การเสริมแรงตามระยะเวลาที่ไม่แน่นอน	ผู้สอนสุ่มทดสอบตามความถี่ที่ต้องการ
การเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองที่แน่นอน (Fixed - Ratio)	ให้การเสริมแรงโดยดูจากจำนวนครั้งของการตอบสนองที่ถูกต้องด้วยอัตราที่แน่นอน	การจ่ายค่าแรงตามจำนวนครั้งที่ขายของได้
การเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองที่ไม่แน่นอน (Variable - Ratio)	ให้การเสริมแรงตามจำนวนครั้งของการตอบสนองแบบไม่แน่นอน	การได้รับรางวัลจากเครื่องเล่นสล็อตมาซึน

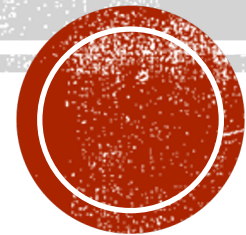
หลักการวางเงื่อนไขขั้ผลกรรรม (Operant Conditioning) มีแนวคิดว่ การกระทำใด ๆ (Operant) ย่อม่ ก่อให้เกิดผลกรรรม (Consequence หรือ Effect)

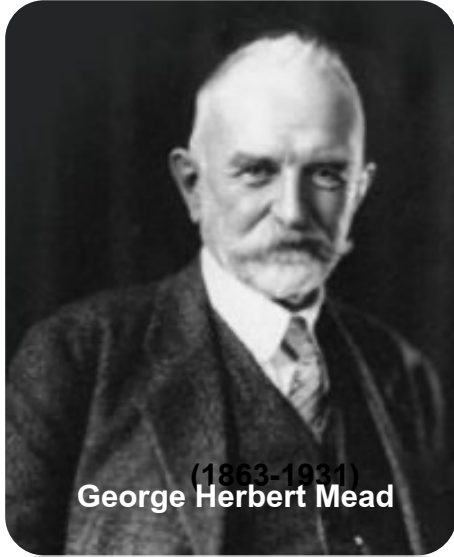

การเรียนรู้เงื่อนไขขั้ผลกรรรมนี้ต้องกรรรมให้เกิดพฤติกรรมโดยใช้ผลกรรรมเป็นตัวควบคุม

Symbolic interaction Theory

(1863-1931)
George Herbert Mead

- เกิด February 27, 1863 South Hadley, Massachusetts
- เสียชีวิต เมื่อ April 26, 1931 (อายุ 68 ปี)
- “Father of Symbolic Interactionism”
- Called his approach “social behaviourism”

ปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

ผู้มีอิทธิพลต่อแนวคิดของ จอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead) คือ

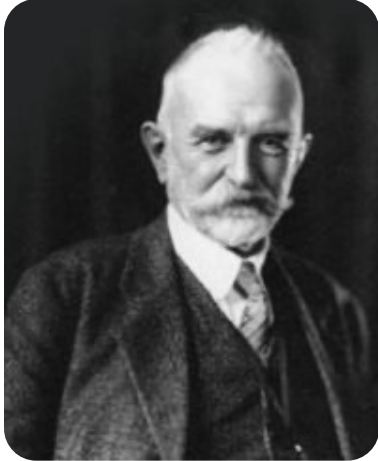
William James, Darwinism , Behaviourism , Freudianism , Simmel

พัฒนาแนวคิดเรื่อง “Self ” (ตัวตน) ขึ้นมา เขากล่าวว่า ความคิดเรื่องตัวตนเกิดขึ้นได้ เมื่อบุคคลคิดออกไปนอกตัว แล้วมองสะท้อนกลับมา เหมือนผู้อื่นมองเรา = บทบาทของผู้อื่น (Role of Another) การรับรู้บทบาทนี้ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด ต้องมาเรียนในภายหลัง และเรียนรู้ตอนเป็นเด็ก

Self mind society

George Herbert Mead

(1863-1931)

Society made up of selves who act and interact.

Who am I

Self = I + me

“เด็กเกิดมาไม่รู้จักตนเอง คนเรารู้จักตนเองจากคนอื่น”
รู้ว่าแม่รัก เพราะเห็นแม่ยิ้มให้...

- “ I ” = **self-conception** ตัวตนตามลักษณะเฉพาะของเราเอง ภายในปัจเจกบุคคล (impulsive tendency) ; ตนเองคิดอย่างไร
- “Me” = **views of others** เป็นตัวตนที่เกิดจากความเห็นและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (incorporated others) ผู้อื่นมองเรา
- ภาษาเป็นช่องทางถ่ายทอดระบบสัญลักษณ์และกฎเกณฑ์ร่วมของสังคม (Common Symbols)
- Students published his works post-humously in *Mind, Self and Society*

Symbolic Interactionism

ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

การสื่อสาร เกิดจากการแลกเปลี่ยนสัญลักษณ์และ
ความหมายของสัญลักษณ์

การทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ คือ
การเรียนรู้ว่า ปัจเจกบุคคลให้ความหมายกับข้อมูล
เชิงสัญลักษณ์ที่ใช้แลกเปลี่ยนกับคนอื่น ๆ ว่า
อย่างไร ; ความหมายจะถูกปรับเปลี่ยนใน
กระบวนการตีความของปัจเจกบุคคล

- มุมมองระดับจุลภาคทางด้านสังคมวิทยา
- ลดช่องว่างระหว่างการสื่อสารระดับจุลภาค
และมหภาค
- ทำความเข้าใจกระบวนการทางสังคม.

Symbolic Interactionism

- ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์มุ่งเน้นการตีความ และการให้ความหมายของสังคม สิ่งเหล่านี้แสดงออกทางพฤติกรรมและการตีความนี้ช่วยสร้างสังคม, อัตลักษณ์

หลักการพื้นฐานของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

- มนุษย์มีความสามารถในการคิด
- เป็นรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
- การปฏิสัมพันธ์โดยการเรียนรู้สัญลักษณ์และความหมายที่แตกต่างกันไปตามความคิด
- ความหมายและสัญลักษณ์ทำให้เกิดพฤติกรรม
- มนุษย์สามารถตีความตามสถานการณ์และปรับปรุงพฤติกรรมหรือการมีปฏิสัมพันธ์ได้
- มนุษย์สามารถสร้างความหมายของตัวเอง
- กลุ่มและสังคมถูกสร้างขึ้นจากรูปแบบของการกระทำและการมีปฏิสัมพันธ์

แนวคิดของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์

- เห็นที่ตัวผู้กระทำ (Actor) และการตีความหมายของความจริงทางสังคม
- เกี่ยวกับ “สิ่งภายใน” (Inner) หรือลักษณะทางพฤติกรรม (The aspect of human behavior) ในบรรดานักทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์นี้ จอร์จ เฮร์เบิร์ต มีด เติ่นที่สุด
- ความคิด ประสบการณ์ และพฤติกรรมมีส่วนสำคัญต่อสังคม ,มนุษย์สร้างความสัมพันธ์ผ่านระบบสัญลักษณ์ (Symbols) สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ภาษา
- สัญลักษณ์ไม่ได้หมายถึงวัตถุหรือเหตุการณ์เท่านั้น แต่ยังอาจหมายถึง การกระทำจากวัตถุและเหตุการณ์นั้นด้วย เช่น คำว่า “เก้าอี้” “เมื่อพูดถึงเก้าอี้ นอกจากหมายถึงที่นั่งแล้ว ยังแสดงถึงการนั่ง ทำทางที่นั่ง การครอบครองตำแหน่งอีกด้วย
- สัญลักษณ์ หมายถึง “วิธีการที่มนุษย์ปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมายกับธรรมชาติและบริบททางสังคม

ตามแนวคิดของ Mead การพัฒนาอายุ 2 ขั้นตอน คือ

1. Play Stage (ขั้นการเล่น) ตอนเป็นเด็กเรามากจะเล่นบทบาทที่ไม่ใช่ของตนเอง เช่น บทบาทพ่อแม่ ทหาร ตำรวจ นักฟุตบอล ฯลฯ ซึ่งจะทำให้เขารู้ถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่น และบทบาทที่เล่นที่แตกต่างออกไป

2. Game Stage (ขั้นเล่นเกม) ในการเล่นกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม เด็กต้องเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ผ่านกติกาของเกมที่เล่น เขาจะต้องถูกวางตัวเองไว้ในตำแหน่งใด ตำแหน่งหนึ่งในเกม เพื่อจะเล่นกับผู้อื่นให้ได้

Mead สรุปว่า การพัฒนาความสำนึกในตัวตน (Consciousness of Self) เป็นสิ่งสำคัญของความเป็นมนุษย์ มันเป็นพื้นฐานของความคิด การกระทำและการสร้างสังคม ถ้าปราศจากความคิดเรื่อง Self แล้ว มนุษย์จะไม่สามารถตอบสนองและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้

เมื่อมนุษย์สามารถรู้ว่าผู้อื่นคิดอย่างไรกับตน มนุษย์ก็สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างดี และสิ่งนี้ก็จะสร้างความร่วมมือทางสังคมได้อย่างดีด้วย (Cooperative Action) ได้อย่างดีเช่นกัน

- แนวคิดของทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (ต่อ)

- ถ้าไม่มีสัญลักษณ์ มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ได้และจะไม่มีคำว่า “สังคม” เกิดขึ้นมา
สัญลักษณ์ไม่ใช่สัญชาตญาณ มันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น

- มนุษย์จึงสร้างระบบสัญลักษณ์ขึ้นมาและต้องอยู่ในโลกแห่งการตีความหมาย (World of Meaning) คือ การตีความหมายต่อสิ่งกระตุ้น และตอบสนองต่อสิ่งนั้น เช่น พิจารณาว่า อะไรคือ อาหาร อะไรไม่ใช่อาหาร แล้วจึงนำมากิน

Social Exchange Theory (SET)

ทฤษฎีการแลกเปลี่ยนทางสังคม Social Exchange Theory (SET)

- เป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง 2 คน เป็นซึ่งเป็นระดับ **Interpersonal comm.**
- ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมของกลุ่มทางสังคมขนาดใหญ่ไม่ได้ เพราะเป็นลักษณะของ group comm. หรือ mass comm.

SET เป็นทฤษฎีเชิงเศรษฐศาสตร์ การที่เราจะคบใครสักคนก็มักจะดูที่ผลประโยชน์ (Benefit) ที่วัดจาก Cost หรือ Reward ดูแล้วคุ้มหรือไม่ (comparative) ถ้าหากรู้ว่าคุ้มค่าและตนเองได้ประโยชน์ก็จะรักษาความสัมพันธ์นั้นให้ใกล้ชิดยิ่งคุ้มมากก็ยิ่งลงทุนมากต่อไปอีกแต่หากรู้ว่าไม่คุ้มค่าหรือตนเองเสียประโยชน์มากกว่าก็จะถอยห่างออกจากความสัมพันธ์นั้นยิ่งรู้สึกขาดทุนมากเท่าไรก็จะยิ่งถอยห่างไปให้เร็วมากเท่านั้น

Mathematical equation ; Reward – Cost = outcome

ความสุข
ความพอใจ
ความรู้สึก

- comparison Level (CL) คือ การได้รับในความสัมพันธ์ ในรูปแบบพื้นฐานความสัมพันธ์
- comparison Level of alternative คือ ถ้าเปรียบเทียบผลประโยชน์ (Benefit) ที่ได้รับแล้วไม่คุ้มค่าก็จบความสัมพันธ์ (ทางเลือก)

การพยากรณ์ การตัดสินใจในการคงอยู่ ในการมีส่วนร่วมในความสัมพันธ์
นั้น ทุกคนจะมีการประเมิน ทูณ ผลประโยชน์ ก่อนที่จะยอมรับหรือละทิ้งความสัมพันธ์

Mathematical equation ; Reward – Cost = outcome

Predictions Made by Social Exchange Theory

Outcome > CL = Satisfied (พึงพอใจ)

Outcome < CL = Dissatisfied (ไม่พึงพอใจ)

Outcome > CL_{alt} = Stay (คงอยู่)

Outcome < CL_{alt} = Terminate (ยุติ, สิ้นสุด)

